

Pareltjes

met informatie over de geschiedenis van Rossum

nummer 34, april 2024

Sluis en Fort Sint Andries

Deze interessante foto is kort na de voltooiing van de nieuwe sluis Sint Andries genomen. Dat was in augustus 1936. We zien het speciaal gegraven sluiskanaal dat voor schepen van de Waalzijde of de Maaszijde toegang geeft tot de sluis. De nieuwe sluis, met de kenmerkende torens waarin sluisdeuren hangen die kunnen worden opgehaald of neergelaten, staat midden op de foto. Ook zien we de (hef)brug waarmee het wegverkeer de sluis kan passeren. Al deze landschapselementen zijn er heden ten dage, na bijna 90 jaar, in principe ongewijzigd nog steeds. De toegangsweg tot de brug voor het wegverkeer is wel gewijzigd. Het autoverkeer kon destijds slechts via de H.C. de Jongweg, de Burchtstraat en de Slotselaan de Kloosterdijk bereiken. En dan, via een scherpe bocht de brug van de sluis passeren. Zoals op de foto te zien is.

Al het verkeer in de richting van Heerewaarden - en verder naar Nijmegen - ging dus door het dorp. Dat was een zeer ongewenste en voor de bevolking van Rossum gevaarlijke situatie. In het begin van de jaren '60 heeft men de Van Heemstraweg aangelegd, waardoor het doorgaande verkeer niet meer door de dorpskern van Rossum hoefde te rijden.

In de jaren '30 van de 20e eeuw werden er ingrijpende waterstaatkundige werken in het gebied uitgevoerd. De Maas werd gekanaliseerd, waardoor Alem op een eiland kwam te liggen. Voor schippers was er altijd de oude sluis, die oostelijk van het Fort lag. De aanvaarroute van die oude sluis zien we ook op de foto. Die oude sluis is onlangs gerestaureerd en kan door bezoekers vanaf de Waaldijk bekeken worden.

De tweede foto van dit gebied is iets ouder dan de eerste. Ze lijkt genomen tijdens de werkzaamheden aan de Sluis en het sluiskanaal. Interessant is op beide foto's ook Fort Sint Andries. Duidelijk wordt dan dat het Fort voor de aanleg van de nieuwe sluis in de Rossumse uiterwaard lag. Daarna ligt het aan de Heerewaardense kant van de sluis. Het Fort is op de eerste foto nog in 'oude' staat. Op de tweede foto is dit gebied wellicht getouchéerd. Het lag tussen het oude en het nieuwe sluiskanaal in.

Tegenwoordig is er van het Fort echter weinig meer dan een ruïne over. Terugtrekkende Duitse troepen hebben het Fort aan het eind van de oorlog namelijk met springstof vernield. De eigenaar, Staatsbosbeheer, laat geen bezoekers meer toe op het gedeelte waar gevaar voor instorting bestaat. In de loop van de jaren zijn er weliswaar pogingen gedaan om het Fort te restaureren, maar tot op heden helaas met beperkt succes.

Al het verkeer naar de sluis, in de richting Heerewaarden, Druten en Nijmegen, liep destijds door het dorp en over de Kloosterdijk. (foto Jos Hubens, De Binnenvaart)

Een poesie- of een poëzie-album?

Ieder meisje had vroeger wel een boekje waarin haar ouders en geliefde familieleden korte, meestal stichtelijke gedichtjes met een opdracht in schreven. Die boekjes werden veelal als presentjes bij verjaardagen, bij Sinterklaas of Kerst gegeven. Natuurlijk mochten vriendinnetjes en klasgenootjes, en soms een aardige jongen, er ook iets in schrijven. Het was niet makkelijk zelf zo'n gedichtje met een moraal te

schrijven. Gelukkig kon men daarvoor in het eigen poesiealbum te raden gaan wat anderen erin geschreven hadden. De rijmelarij in het album werd opgesierd met plaatjes. Hier zijn twee gedichtjes opgenomen. Beide komen uit boekjes met voorbeelden. Het ene boekje stamt uit de jaren '30 van de vorige eeuw, het andere uit de jaren kort na de Tweede Wereldoorlog.

**Als dit boekje met poëzie
Nu eens zoekt raakt, zeg?
Wie weet?
'k Zou warempel niet graag willen
Dat je mij dan maar vergeet!
Je vriendinnetje Grietje**

**Uren zit ik al te rijmen
Maar toch lukt mijn versje niet,
daarom schrijf ik maar gewontjes:
lieve Astrid, vergeet mij niet!
Je vriendinnetje Lien**